

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากสุนัขที่อยู่ในความดูแล¹

อัครพงษ์ เนื่องนุช²

ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งมีชีวิตเป็นสิ่งที่มีอยู่ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน สุนัขเป็นสิ่งมีชีวิตหนึ่งที่ผูกพันกับมนุษย์อย่างยาวนาน ซึ่งนับแต่อดีตพบว่า มนุษย์ได้นำสุนัขมาใช้เป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิต เช่น การนำสุนัขมาเป็นพาหนะ มาเป็นเครื่องมือในการล่าสัตว์เพื่อหาอาหาร จนพัฒนามาเป็นการฝึกสุนัขเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในระดับสูงขึ้นไป เช่น ฝึกเพื่อค้นหาสิ่งของผิดกฎหมาย เป็นสุนัขที่ช่วยเหลือผู้พิการทางสายตา หรือการฝึกสุนัขเพื่อค้นหาผู้ประสบภัยจากภัยพิบัติต่าง ๆ เป็นต้น เมื่อคำนึงมาในปัจจุบันเริ่มเปลี่ยนแปลงโดยสุนัขถูกยกระดับจากเครื่องมือในการดำรงชีวิตเป็นสัตว์เลี้ยงเพื่อเป็นเพื่อนกับมนุษย์ หรือในบางครอบครัวได้ยกระดับของสุนัขมาเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ดังนั้น ปัจจุบันสุนัขจึงเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตของมนุษย์

การสำรวจประชากรสุนัขในปี 2566 พบว่า มีสุนัขจำนวนประมาณ 3,800,000 ตัว ซึ่งการมีสุนัขเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในครอบครัว ซึ่งผลการสำรวจดังกล่าวขัดแย้งกับ ข้อมูลการสำรวจจำนวนการเกิดของเด็กในประเทศไทย ซึ่งในปี 2566 สำนักบริหารการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย รายงานว่า มีจำนวนเด็กเกิดใหม่เพียง 517,934 คนเท่านั้น³ และจากข้อมูลสำรวจประชากรสุนัขปัจจุบันประจำปี 2568 ของประเทศไทยในรอบที่ 1 (ข้อมูล ณ วันที่ 2 เมษายน 2568) พบว่า มีสุนัขกว่า 670,000 ตัว โดยเป็นสุนัขที่มีเจ้าของ 414,209 ตัว สุนัขที่ไม่มีเจ้าของอีก 19,290 ตัว และสุนัขที่มีถิ่นที่อยู่อีกจำนวน 241,907 ตัว⁴ จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า จำนวนสุนัขในประเทศไทยมีปริมาณสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องและนำมาสู่ผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของมนุษย์มากขึ้น

เมื่อความต้องการของมนุษย์ที่ต้องการครอบครองสุนัขเพื่อเป็นเพื่อนคลายเหงา หรือใช้ประโยชน์จากสุนัขในคุณประโยชน์ด้านต่าง ๆ แต่เนื่องจากการขาดการศึกษาข้อมูลของสุนัขในเรื่อง นิสัย พฤติกรรม

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากสุนัขที่อยู่ในความดูแล โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร. มัลลิกา พิณจันทร์ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร. ปภาศรี บัวสวรรค์ และรองศาสตราจารย์กำธร กำประเสริฐ

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดอุทัยธานี

³ศุทธิดา ชวนวัน, แทรนใหม่มีสัตว์เลี้ยงเป็นลูก สวนกระแสดังเกิดน้อย [Online], available URL: <https://www.theprachakorn.com/newsDetail.php?id=954>, 2568 (เมษายน, 2).

⁴ศูนย์บัญชาการเพื่อเฝ้าระวังโรคพิษสุนัขบ้า คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์, ข้อมูลสำรวจประชากรสุนัขและแมว ประจำปี 2568 รอบที่ 1 แยกตามจังหวัด [Online], available URL: <https://www.onlinerabiesondata.ku.ac.th/>, 2568 (เมษายน, 2).

และความร้ายของแต่ละสายพันธุ์ที่มีความแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องมีการเลี้ยงในรูปแบบที่ต่างกันออกไป ตามความเหมาะสมและวัตถุประสงค์ของการนำสุนัขมาดูแล ซึ่งสาเหตุดังกล่าวนำมาสู่การเลี้ยงสุนัขในแบบที่ผิดและก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่อสังคมในปัจจุบัน เช่น กรณี “เจ้าดำ” หมอจระจัดักัดนายขันตี อายุ 84 ปี ซึ่งเป็นผู้นำมาเลี้ยงเสียชีวิต จากการตรวจทางนิติเวชพบว่า นายขันตีถูกสุนัขกัดที่แขนขวาเนื้อขาดหาย เหลือแต่กระดูก ท่อนแขนและข้อมือขาดหายส่วนแขนซ้ายเต็มไปด้วยรอยเขียวช้ำ⁵

กรณี สุนัขพิบูลหุดจากกรงกักนางแดง อายุ 67 ปี ซึ่งเป็นญาติของเจ้าของสุนัขเสียชีวิต จากการตรวจทางนิติเวช ผู้เสียชีวิตถูกสุนัขกัดตามร่างกายหลายแห่ง เช่น ขาขวาเกือบขาด ขาซ้าย และแขนซ้าย ซึ่งเป็นบาดแผลฉกรรจ์ แพทย์พยายามช่วยเหลือแต่ไม่สามารถช่วยได้เนื่องจากบาดแผลเสียหายเลือดออก โดยเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นที่อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี⁶

อีกกรณี คือ นายโรฟ วิเบอ์ นักท่องเที่ยวชาวสวีเดนแลนด์ ซึ่งถูกสุนัขของ นายมาเทียสเพื่อนร่วมชาติกัด ขณะเดินเล่นที่ชายหาดบริเวณอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยนักท่องเที่ยวรายอื่น และประชาชนเคยประสบเหตุถูกสุนัขตัวดังกล่าวกัดอยู่บ่อยครั้ง โดยหน่วยงานท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องได้มีการประชุมร่วมมีมติสั่งห้ามนำสุนัขเดินเล่นโดยไม่มีเชือกปดอกคอ และให้นำสุนัขที่เคยกัดนักท่องเที่ยวออกจากพื้นที่จนกว่าคดีจะสิ้นสุด ทั้งนี้ปรากฏข้อมูลว่าชาวบ้านในพื้นที่ดังกล่าวได้รับความเดือดร้อนและไม่ขอเจรจาไกล่เกลี่ยแล้ว เนื่องจากมีการไกล่เกลี่ยอยู่หลายครั้งแต่ นายมาเทียสไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงแต่อย่างใด จึงขอดำเนินคดีตามกฎหมายให้ถึงที่สุด⁷ เป็นต้น

ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การเลี้ยงสุนัขในรูปแบบที่ผิด อาจเป็นปัญหาที่ร้ายแรง ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยและความปกติสุขในการดำรงชีวิตของประชาชนหรือแม้แต่เจ้าของ ประกอบกับปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและยาวนาน แต่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาจากการเลี้ยงสุนัขเพราะเป็นปัญหาที่กระทบในวงกว้างของสังคมไทย ซึ่งนอกจากปัญหาการทำร้ายเจ้าของ ผู้อื่น หรือสัตว์อื่นแล้ว ยังมีผลกระทบของปัญหาด้านเสียงรบกวนจากการเห่าหอนของสุนัข ปัญหาสุนัขนอนในโรคติดต่อต่าง ๆ ที่สามารถติดจากสุนัขสู่คนได้ เช่น โรคพิษสุนัขบ้า หรือโรคฉี่หนู เป็นต้น และรวมถึงปัญหาด้านกลิ่นที่เกิดจากสถานที่แออัดหรือสถานที่เลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ซึ่งแม้ปัจจุบันจะมีกฎหมายที่บัญญัติในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ไว้ก็ตาม แต่ปัญหาดังกล่าวยังคงปรากฏอยู่และ

⁵สำนักข่าวช่อง 7 HD, เลี้ยงเสียข้าวสุก สุนัขกัดเจ้าของตาย แขนขาดยังหาไม่พบ [Online], available URL: <https://news.ch7.com/detail/777580,2568> (มกราคม, 9).

⁶สำนักข่าว Thai PBS, สุนัขพิบูล หุดกรงกักตาย 67 ปี เสียชีวิต พบเคยทำร้าย 4 คน [Online], available URL: <https://www.thaipbs.or.th/news/content/344584,2568> (มกราคม, 25).

⁷สำนักข่าวสด, ช่อง ตม. เพิกถอนวีซ่า หม่อมสวิส ปล่อยหมากัดนักท่องเที่ยว ทำซ้ำซากไม่สนโลก [Online], available URL: https://www.khaosod.co.th/around-thailand/news_9665642,2568 (เมษายน, 2).

ยังไม่ได้รับการแก้ไข อีกทั้งปัญหาการเลี้ยงสุนัขดังกล่าวเป็นเหตุนำมาสู่ความขัดแย้งของคนในชุมชน และนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน

ดังนั้น จากปัญหาที่กล่าวข้างต้น แม้ว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 จะได้มีการบัญญัติถึงขอบเขตความรับผิดชอบที่พึงมาจากความเสียหายที่เกิดขึ้นเพราะสุนัขที่อยู่ในความดูแลและกำหนดการห้ามทารุณกรรมสุนัขในกรณีต่าง ๆ ไว้ แต่อย่างไรก็ดียังคงมีประเด็นปัญหาที่ยังต้องศึกษาเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายของเจ้าของสุนัข หรือ บุคคลที่รับดูแลไว้แทนเจ้าของ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 และมาตรา 433

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 บัญญัติว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

มาตรา 433 บัญญัติว่า “ถ้าความเสียหายเกิดขึ้นเพราะสัตว์ ท่านว่าเจ้าของสัตว์หรือบุคคลผู้รับเลี้ยงหรือรักษาไว้แทนเจ้าของ จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ฝ่ายที่ต้องเสียหายเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่สัตว์นั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า ตนได้ใช้ความระมัดระวังอันสมควรแก่การเลี้ยงการรักษาดูแลตามชนิด และนิสัยของสัตว์ หรือ ตามพฤติการณ์อย่างอื่น หรือพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นย่อมจะต้องเกิดมีขึ้นทั้งที่ได้ใช้ความระมัดระวังถึงเพียงนั้น

อนึ่ง บุคคลผู้ต้องรับผิดชอบดังกล่าวมาในวรรคต้นนั้น จะใช้สิทธิไล่เบียดต่อบุคคลผู้ที่เร้าหรือยั่วยุสัตว์นั้น โดยละเมิด หรือต่อเจ้าของสัตว์อื่นที่มาเร้าหรือยั่วยุสัตว์นั้น ๆ ก็ได้”

ความเสียหายที่เกิดขึ้นเพราะสุนัขที่อยู่ในความดูแล บุคคลที่อยู่ในสถานะ ความเป็นเจ้าของสุนัข หรือบุคคลผู้รับเลี้ยงไว้แทนเจ้าของนั้น บุคคลที่เป็นเจ้าของเดิมที่ละการครอบครองสุนัขของตนโดยการปล่อยสุนัขในที่สาธารณะและสุนัขดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น หรือกรณีบุคคลที่นำอาหารมาให้สุนัขเป็นประจำ แต่ปฏิเสธถึงการดูแลโดยสุนัขดังกล่าวได้ไปก่อให้เกิดความเสียหายในด้านต่าง ๆ รวมถึงกรณีที่วัดซึ่งเป็นนิติบุคคลและเป็นสถานที่ที่เจ้าของสุนัขเดิมนำสุนัขมาปล่อยโดยวัดไม่ได้แสดงความยินยอมในการรับเลี้ยงรับดูแลสุนัขดังกล่าว แต่วัดได้นำอาหารมาให้สุนัข และมีการให้บริเวณที่อยู่อาศัยสำหรับสุนัขในบริเวณวัดนั้น บุคคลดังกล่าวจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายในฐานะผู้เป็นเจ้าของ หรือบุคคลผู้รับเลี้ยงไว้แทนเจ้าของ หรือในฐานะผู้ที่เร้าหรือยั่วยุสุนัขดังกล่าวหรือไม่ เพียงใด

กรณีของความระมัดระวังอันสมควรแก่การเลี้ยงการรักษาสุนัขของชุมชนบางพื้นที่ของประเทศไทย มีการอยู่อาศัยกันโดยไม่มีรั้วบ้านหรือกำแพงกั้นระหว่างกัน ในหมู่บ้าน การเลี้ยงสุนัขในลักษณะการแบบปล่อยอิสระและสุนัขได้ก่อให้เกิดความเสียหายนั้น นำมาสู่ปัญหาว่าผู้เป็นเจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรักษาไว้แทนเจ้าของได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่การเลี้ยงดูแล้วตามบริบท และวัฒนธรรมของชุมชนในพื้นที่ดังกล่าวแล้วหรือไม่

2. ปัญหาเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายจากเจ้าของสุนัข หรือบุคคลที่รับดูแลไว้แทนเจ้าของ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438 บัญญัติว่า “ค่าสินไหมทดแทนจะพึงใช้โดยสถานใดเพียงใดนั้นให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์ และความร้ายแรงแห่งละเมิด อนึ่ง ค่าสินไหมทดแทนนั้นได้แก่การคืนทรัพย์สินอันผู้เสียหายต้องเสียไปเพราะละเมิดหรือใช้ราคาทรัพย์สินนั้น รวมทั้งค่าเสียหายอันจะพึงบังคับให้ใช้เพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันได้ก่อกำขึ้นนั้นด้วย”

เมื่อความเสียหายจากการเลี้ยงดูสุนัขมีผลกระทบต่อสังคม ซึ่งความเสียหายดังกล่าวเกิดจากพฤติกรรมการเลี้ยงของเจ้าของสุนัข หรือบุคคลที่รับเลี้ยงไว้แทนเจ้าของที่ขาดความรับผิดชอบในการดูแลสุนัขที่อยู่ในความครอบครองของตน หรือจากการขาดความระมัดระวังในการป้องกันการก่อให้เกิดความเสียหายดังกล่าว หากมีจำนวนของการก่อให้เกิดความเสียหายอยู่เป็นประจำโดยเจ้าของ หรือผู้รับเลี้ยงรักษาไว้แทนเจ้าของดังกล่าวไม่ปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมการเลี้ยงหรือการดูแลสุนัขจะสามารถนำ “การกำหนดค่าสินไหมทดแทนในเชิงลงโทษ” มาบังคับใช้กับเจ้าของสุนัขหรือผู้รับเลี้ยงไว้แทนเจ้าของที่มีพฤติกรรมดังกล่าวได้หรือไม่ เพื่อเป็นการป้องกันและเป็นแนวทางในการลงโทษทางแพ่งต่อบุคคลดังกล่าว รวมถึงกรณีที่สุนัขถูกทำร้ายหรือตายจากการทำละเมิด เจ้าของสุนัขจะสามารถเรียกค่าเสียหายทางจิตใจต่อผู้กระทำละเมิดได้หรือไม่

กรณีที่สุนัขที่อยู่ในความดูแลก่อความเสียหายด้านเสียงจากการเห่าหอน ด้านกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์ของสถานที่เลี้ยงดูสุนัขที่แออัดและไม่เหมาะสม รวมถึงโรคติดต่อของสุนัขด้วยกันหรือโรคติดต่อจากสุนัขสู่คน ซึ่งนำมาสู่ปัญหาการกำหนดค่าสินไหมทดแทนในทางแพ่งที่เหมาะสมและเป็นธรรมแก่ผู้เสียหายและผู้กระทำละเมิด

3. ปัญหาเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการทารุณกรรมสุนัขและการใช้สุนัขเป็นอาหาร ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 20 และมาตรา 21 (1)

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 20 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร”

มาตรา 21 บัญญัติว่า “การกระทำดังต่อไปนี้ ไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ตามมาตรา 20

(1) การฆ่าสัตว์เพื่อใช้เป็นอาหาร ทั้งนี้ เฉพาะสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร”

ความผูกพันระหว่างเจ้าของกับสุนัขที่ตนได้ดูแลย่อมมีความสำคัญต่อความรู้สึกของผู้เป็นเจ้าของสุนัข แต่เมื่อเกิดเหตุที่ผู้เป็นเจ้าของสุนัขต้องส่งต่อดูแลไปยังผู้เลี้ยงอื่นเนื่องจากปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่ไม่สามารถดูแลสุนัขดังกล่าวได้ ซึ่งปัจจุบันมีช่องทางเทคโนโลยี เช่น Facebook หรือตามเพจต่าง ๆ เพื่อหาเจ้าของใหม่ให้แก่สุนัข ซึ่งหากผู้รับสุนัขไปดูแลนั้นมีพฤติกรรมการนำสุนัขดังกล่าวไปทารุณกรรมสุนัขหรือทำร้ายสุนัขดังกล่าว นำมาสู่ปัญหาว่าผู้เป็นเจ้าของเดิมของสุนัขสามารถดำเนินการเรียกร้องค่าเสียหายต่อสุนัขดังกล่าวได้หรือไม่ และหากพิจารณาถึงความเสียหายทั้งทางทรัพย์สินและทางจิตใจของผู้เป็นเจ้าของเดิมแล้วกฎหมายของประเทศไทยสามารถเยียวยาความเสียหายดังกล่าวได้หรือไม่ เพียงใด

บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ดังกล่าว มีการกำหนดความรับผิดชอบของผู้ทารุณกรรมสัตว์ไว้ และมีการกำหนดข้อยกเว้นความรับผิดชอบดังกล่าว แต่ด้วยนิยามของสัตว์ หรือสัตว์ที่เลี้ยงไว้เพื่อเป็นอาหารนั้น ไม่ได้กำหนดชนิดของสัตว์ไว้โดยตรง ซึ่งในบางพื้นที่ของประเทศไทย มีการนำสุนัขมาใช้เป็นอาหาร ซึ่งด้วยบริบทของสังคมแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน จากพื้นฐานทางประเพณีและวัฒนธรรม กรณีการนำสุนัขมาใช้เป็นอาหารดังกล่าวจะสามารถพิสูจน์ถึง ข้อยกเว้นที่ไม่ถือเป็นการทารุณกรรมสัตว์ได้หรือไม่ และผู้กระทำความผิดดังกล่าวต้องรับผิดชอบทางแพ่งในการกระทำ ดังกล่าวต่อเจ้าของเดิมของสุนัขจากการส่งต่อการดูแลสุนัขได้หรือไม่ เพียงใด

ตามที่คุณศึกษาได้ศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่งที่เกิดจากสุนัขที่อยู่ในความดูแล รวมทั้งความหมาย ความเป็นมา แนวคิด และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้บทสรุปสำหรับปัญหากฎหมาย ดังกล่าว เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้เสียหายจากการก่อความเสียหายของสุนัข ที่อยู่ในความดูแลและผู้เป็นเจ้าของสุนัขหรือผู้รับเลี้ยงรักษาไว้แทนเจ้าของสุนัข โดยผู้ศึกษาขอเสนอแนะ แนวทางในการแก้ไขปัญหา ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายเจ้าของสุนัข หรือบุคคลที่รับดูแลไว้แทนเจ้าของ ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 และมาตรา 433

กฎหมายเดิม มาตรา 433 บัญญัติว่า “ถ้าความเสียหายเกิดขึ้นเพราะสัตว์ ท่านว่าเจ้าของสัตว์หรือ บุคคลผู้รับเลี้ยงรักษาไว้แทนเจ้าของจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ฝ่ายที่ต้องเสียหายเพื่อความเสียหาย ใดๆ อันเกิดแต่สัตว์นั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า ตนได้ใช้ความระมัดระวังอันสมควรแก่การเลี้ยงการ รักษาตามชนิดและนิสัยของสัตว์ หรือตามพฤติการณ์อย่างอื่น หรือพิสูจน์ได้ว่า ความเสียหายนั้นย่อมจะต้อง เกิดมีขึ้นทั้งที่ได้ใช้ความระมัดระวังถึงเพียงนั้น

อนึ่ง บุคคลผู้ต้องรับผิดชอบดังกล่าวมาในวรรคต้นนั้น จะใช้สิทธิไล่เบียดเอาแก่บุคคลผู้ที่เร้าหรือ ชั่วสัตว์นั้น โดยละเมิด หรือเอาแก่เจ้าของสัตว์อื่นอันมาเร้าหรือชั่วสัตว์นั้น ใดๆ ก็ได้”

ขอเสนอให้แก้ไขเป็น มาตรา 433 วรรคสอง บัญญัติว่า “ภายใต้ความตามวรรคหนึ่ง ถ้าความเสียหายเกิดขึ้นเพราะสัตว์ที่เกิดจากเจ้าของสัตว์เดิมได้นำมาปล่อยหรือสละการครอบครองโดยไม่มีเหตุ สมควร หรือสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของที่ได้รับการดูแลจากผู้นำอาหารมาให้แก่สัตว์นั้นเป็นอาจิม ท่านว่าเจ้าของ สัตว์เดิม หรือผู้นำอาหารมาให้สัตว์นั้น จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ฝ่ายที่ต้องเสียหายเพื่อความเสียหาย ใดๆ อันเกิดแต่สัตว์นั้น เว้นแต่ จะพิสูจน์ได้ว่าตนไม่ได้ตั้งใจปล่อยสัตว์นั้น หรือดูแลสัตว์นั้น ด้วยความจำเป็นและได้ใช้ความระมัดระวังอันสมควรแก่การดูแล หรือตามพฤติการณ์อย่างอื่น หรือพิสูจน์ ได้ว่าความเสียหายนั้นย่อมจะต้องเกิดมีขึ้นทั้งที่ได้ใช้ความระมัดระวังถึงเพียงนั้น”

2. ปัญหาเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายจากเจ้าของสุนัข หรือบุคคลที่รับดูแลไว้แทนเจ้าของ ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438

กฎหมายเดิม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438 บัญญัติว่า “ค่าสินไหมทดแทนจะพึง ใช้โดยสถานใดเพียงใดนั้นให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์ และความร้ายแรงแห่งละเมิด

อนึ่ง ค่าสินไหมทดแทนนั้นได้แก่การคืนทรัพย์สินอันผู้เสียหายต้องเสียไปเพราะละเมิดหรือใช้
ราคาทรัพย์สินนั้น รวมทั้งค่าเสียหายอันจะพึงบังคับให้ใช้เพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันได้เกิดขึ้นนั้นด้วย”

ขอเสนอให้เพิ่มเติม มาตรา 438/1 บัญญัติว่า “นอกจากค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดตามที่
กำหนดไว้ในมาตราก่อนนั้น ศาลมีอำนาจกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายตามหลักเกณฑ์
ดังต่อไปนี้ด้วย

(1) ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจอันเป็นผลเนื่องมาจากความเสียหายต่อร่างกาย
สุขภาพ หรืออนามัยของผู้เสียหาย และหากผู้เสียหายถึงแก่ความตาย คู่สมรส บุพการีหรือผู้สืบสันดาน
ของบุคคลนั้นชอบที่จะได้รับค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ

(2) หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้เป็นเจ้าของสัตว์หรือผู้รับเลี้ยงรักษาไว้แทนเจ้าของนั้น ได้รู้อยู่
แล้วว่าสัตว์ของตนมีนิสัยดุร้าย และหากปล่อยปละละเลยจะทำให้ความเสียหายอย่างร้ายแรงถึงชีวิตผู้อื่น
หรือด้วยความไม่รู้เพราะความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้เจ้าของสัตว์หรือผู้รับเลี้ยง
รักษาไว้แทนเจ้าของจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริง
ที่ศาลกำหนดได้ตามที่ศาลเห็นสมควรแต่ไม่เกินสองเท่าของค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริงนั้น ทั้งนี้ โดย
คำนึงถึงพฤติการณ์ต่าง ๆ เช่น ความร้ายแรงของความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ การที่เจ้าของสัตว์หรือผู้รับ
เลี้ยงรักษาไว้แทนเจ้าของรู้ถึงความดุร้ายของสัตว์ การดำเนินการของเจ้าของสัตว์หรือผู้รับเลี้ยงรักษา
ไว้แทนเจ้าของเมื่อทราบว่าสัตว์ที่อยู่ในความดูแลได้ก่อความเสียหายขึ้น การที่เจ้าของสัตว์หรือผู้รับเลี้ยงรับ
รักษาไว้แทนเจ้าของได้บรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้น ตลอดจนการที่ผู้เสียหายมีส่วนในการก่อให้เกิดความ
เสียหายด้วย”

3. ปัญหาเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการทารุณกรรมสุนัขและ การใช้สุนัขเป็น
อาหาร ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 20 และ
มาตรา 21 (1)

กฎหมายเดิม พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา
21 บัญญัติว่า “การกระทำดังต่อไปนี้ ไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ตามมาตรา 20

(1) การฆ่าสัตว์เพื่อใช้เป็นอาหาร ทั้งนี้ เฉพาะสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร”

ขอเสนอให้แก้ไขเป็น มาตรา 21 (1) บัญญัติว่า “การกระทำดังต่อไปนี้ ไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรม
สัตว์ตามมาตรา 20

(1) การฆ่าสัตว์เพื่อใช้เป็นอาหาร ทั้งนี้ เฉพาะสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหารตามประกาศของ
รัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ”

โดยกำหนดให้ประกาศของรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ บัญญัติว่า “สัตว์เลี้ยง
เพื่อใช้เป็นอาหาร ได้แก่สัตว์ดังต่อไปนี้

(1) สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ได้แก่ โค สุกร แกะ แพะ และกระบือ

(2) สัตว์ปีก ได้แก่ ไก่ เป็ด ห่าน และนก

(3) สัตว์น้ำ ได้แก่ ปลา กุ้ง ปู หอย และปลาหมึก”

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. กองกฎหมายไทย (ฝ่ายข้อมูลกฎหมาย). คำอธิบายพระราชบัญญัติ
ป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557. กรุงเทพมหานคร: กองกฎหมายไทย
(ฝ่ายข้อมูลกฎหมาย), 2564.
- ศุทธิดา ชวนวัน. แทรนใหม่มีสัตว์เลี้ยงเป็นลูก สวนกระแสนเด็กเกิดน้อย [Online]. Available URL: <https://www.theprachakorn.com/newsDetail.php?id=954>, 2568 (เมษายน, 2).
- ศูนย์บัญชาการเพื่อเฝ้าระวังโรคพิษสุนัขบ้า คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์. ข้อมูลสำรวจ
ประชากรสุนัขและแมว ประจำปี 2568 รอบที่ 1 แยกตามจังหวัด [Online]. Available URL: <https://www.online.rabiesondata.ku.ac.th/>, 2568 (เมษายน, 2).
- สำนักข่าว Thai PBS. สุนัขพิทบูล หลุดกรงกัดยาย 67 ปี เสียชีวิต พบเคยทำร้าย 4 คน [Online]. Available
URL: <https://www.thaipbs.or.th/news/content/344584>, 2568 (มกราคม, 25).
- สำนักข่าวช่อง 7 HD. เลี้ยงเสียข้าวสุก สุนัขกัดเจ้าของตาย แขนขาดยังหาไม่พบ [Online]. Available URL:
<https://news.ch7.com/detail/777580>, 2568 (มกราคม, 9).
- สำนักข่าวสด. จ่อขง ตม. เพิกถอนวีซ่า หนู่มลวิธ ปล่อยหมากัดนักท่องเที่ยว ทำซ้ำซากไม่สนโลก [Online].
Available URL: https://www.khaosod.co.th/around-thailand/news_9665642, 2568 (เมษายน, 2).